

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding
Stimuleringsproject LOB in het mbo

Versterking van LOB in de doorlopende leerlijn vmbo-mbo

Bouwstenen voor een loopbaangerichte leeromgeving

Hoe kunnen we leerlingen en studenten in het vmbo en het mbo beter begeleiden bij hun keuzes in de (onderwijs)loopbaan en daarmee hun arbeidsidentiteit verstevigen? Het antwoord op deze vraag ligt in het creëren van een loopbaangerichte leeromgeving waarin de jongere loopbaancompetenties kan ontwikkelen.

Een loopbaangerichte leeromgeving voldoet aan de volgende voorwaarden (Meijers et al, 2010):

- **Praktijkgericht** – jongeren kunnen een realistisch beeld van het werk(veld) ontwikkelen door te werken aan realistische praktijkopdrachten en door werkervaring op te doen.
- **Dialogisch** – reflecteren op ervaringen is een noodzakelijke voorwaarde voor groei en ontwikkeling. Het loopbaangesprek tussen jongere en mentor over ervaringen, zelfbeeld en waarden is daarin een belangrijk instrument.
- **Vraaggestuurd** – elke jongere is uniek in zijn ontwikkeling en heeft zijn eigen vragen. Een leeromgeving waarin een jongere zelf keuzes kan maken in het leerproces, ondersteunt de ontwikkeling van loopbaancompetenties.

Levensechte ervaringen

‘Leerlingen moeten in staat worden gesteld om levensechte ervaringen op te doen’, stelt Meijers (2010). Dit kan zowel binnen als buiten de school. Met levensechte opdrachten, bedrijfsbezoeken en stages ervaren jongeren wat werk in bepaalde sectoren betekent. In het vmbo gaat het met name om de kennismaking met een aantal uiteenlopende beroepsdomeinen. Op het mbo ligt het accent meer op het ervaren van de beroepspraktijk zelf, bijvoorbeeld in stages. Op basis van praktijkervaringen zijn gesprek en reflectie mogelijk. Er ontstaan nieuwe loopbaanvragen waarvoor weer praktijkervaringen nodig zijn en zo krijgt het proces van zelfsturing vorm.

Dialog

Systematisch, persoonlijk contact is belangrijk en prettig voor een jongere. Onderzoek, zoals bij succesvolle VM2-trajecten, bevestigt dit. De dialoog met de mentor, docent of loopbaan- en praktijkbegeleider is voor jongeren essentieel voor de reflectie. Dat kan al vroeg in het vmbo beginnen. Daar kunnen ervaringen gekoppeld worden aan gevoelens, motieven, ambities en inschatting van

eigen mogelijkheden. Op het mbo ligt het accent vervolgens meer en meer op de beroepsuitoefening zelf.

Docentcompetenties

Het begeleiden van jongeren in de ontwikkeling van loopbaancompetenties vraagt van docenten en mentoren specifieke vaardigheden op het gebied van coaching, kennis van actuele beroepen en de arbeidsmarkt en de veranderingen daarin. Ook inzicht in de ontwikkeling van het puberbrein en de jeugdcultuur horen daar bij. Niet alle docenten beschikken al in voldoende mate over deze vaardigheden en kennis. Scholing in coachingsvaardigheden, een kijkje in de beroepspraktijk nemen via docentstages en aandacht voor eigen loopbaanvragen kunnen een positieve impuls geven.

Inspiratie en ideeën opdoen

Een krachtige leeromgeving, het opdoen van levensechte ervaringen, systematisch zorgen voor persoonlijk contact en bijpassende docentencompetenties: het klinkt allemaal logisch. Maar hoe ontwikkel je een loopbaangerichte leeromgeving in de praktijk? Wij hebben enkele bouwstenen op een rijtje gezet, inclusief een overzicht met websites om inspiratie en ideeën op te doen.

De krachtige leeromgeving

Het start met een loopbaangerichte intake

In een loopbaangerichte intake van de vmbo-leerling op het mbo is het meegebrachte loopbaandossier het vertrekpunt voor het gesprek. Een intake is loopbaangericht wanneer een betrokken mbo-docent de student de kans geeft uitgebreid te vertellen over zijn ervaringen in het vmbo. De student vertelt dan over wat hij van die ervaringen heeft geleerd, hoe zijn beroepswens tot stand is gekomen en wat zijn concrete verwachtingen zijn met betrekking tot de hulp die de school hem kan bieden bij het realiseren van die beroepswens. Kortom: het intakegesprek moet gericht zijn op het vaststellen van het vertrekpunt van de student.

- **Lees hier meer over de loopbaangerichte intake**
- **Klik hier voor het rapport 'Over leerloopbanen en loopbaanleren' van F. Meijers et al. (2006)**
- **Kijk hier voor o.a. de publicatie 'Loopbaanleren in de overgang van vmbo naar mbo' van M. Kuijpers et al. (2009)**

Loopbaanmagazijn: oefeningen en opdrachten voor de ontwikkeling van loopbaancompetenties
In het Loopbaanmagazijn staan opdrachten die de ontwikkeling van loopbaancompetenties van studenten stimuleren. Iedere loopbaancompetentie heeft een 'eigen' boekje, met oefeningen en opdrachten.

- **Kijk hier voor het Loopbaanmagazijn**

Levensechte opdrachten:

Levensechte opdrachten zijn opdrachten waarin leerlingen of studenten adequaat moeten handelen in een gesimuleerde beroepssituatie. Ze gaan uit van een integrale toepassing van kennis en vaardigheden in de context van een beroepssituatie.

- **Lees hier meer over het maken van levensechte opdrachten**
- **Lees hier een interview met Cor Laming en Marjo Lam (Landstede) over levensechte opdrachten**

Integratie van LOB in de beroepspraktijk

Aan welke voorwaarden moet een leeromgeving voldoen om echt meerwaarde te hebben voor opleiding, bedrijf en student? De werkgroep Praktijkleren verzorgde een inventariserende verkenning en een praktische vertaalslag. Dit resulteerde in een overzicht van alle bouwstenen en twee hulpmiddelen die je helpen een omgeving te realiseren die inspireert te leren, te werken en te kiezen.

- **Lees hier meer over LOB in de beroepspraktijk**

Ouderbetrokkenheid

Uit diverse onderzoeken blijkt dat ouders invloed hebben op de opleidingskeuze van hun kinderen en tijdens de opleiding een belangrijke sparringpartner kunnen zijn bij de loopbaanontwikkeling van hun kinderen. Ouders kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan LOB. Ouderbetrokkenheid in het mbo staat echter nog in de kinderschoenen. Daarom is het belangrijk om de rol van ouders nadrukkelijk mee te nemen bij de visieontwikkeling en in de uitvoering van LOB-activiteiten.

- **Vind hier informatie over ouderbetrokkenheid in het mbo**
- **Vind hier informatie over ouderbetrokkenheid in het vmbo**

Betrokkenheid van het bedrijfsleven

Beroepsechte bedrijfsbezoeken

Het project 'Kwaliteitsverbetering beroepsoriënterende bedrijfsbezoeken (v)mbo' van SBB en de kenniscentra richt zich op het ontwikkelen van instrumenten ter ondersteuning van de beroepspraktijk.

- **Lees hier meer over het project Kwaliteitsverbetering Beroepsoriënterende bedrijfsbezoeken (v)mbo van SBB en de kenniscentra**

De beroepspraktijk betrekken bij LOB op het vmbo

Het expertisecentrum LOB in de regio Eemland kreeg van verschillende vmbo-scholen de vraag door wie zij ondersteund zouden kunnen worden bij het (meer) betrekken van de beroepspraktijk in hun LOB- programma. Hun suggesties staan in een publicatie.

- **Lees hier meer over het betrekken van de beroepspraktijk bij LOB op het vmbo**

Vmbo Carrousel

Vmbo Carrousel is een vorm van beroepsoriëntatie waarbij vmbo-leerlingen van alle leerwegen uit het derde en vierde leerjaar een ronde maken langs verschillende leerbedrijven uit diverse branches en sectoren. Verspreid over het schooljaar oriënteren ze zich op beroepen en opleidingen. Vmbo Carrousel is ontwikkeld om leerlingen een beter beeld te geven van verschillende beroepen. Vmbo Carrousel is een geregistreerd merk en een product van Calibris.

- **Lees hier alles over de Vmbo Carrousel**

On Stage

On Stage is een Beroepenfeest voor ongeveer 1.000 vmbo-leerlingen (per gemeente) en ongeveer 250 beroepsbeoefenaren op een mooie feestelijke locatie met vrolijke Master of Ceremony. On Stage faciliteert een nieuw, duurzaam, persoonlijk en lokaal ondernemersnetwerk voor vmbo-leerlingen. Het Beroepenfeest is onder andere gericht op het leggen van duurzame contacten tussen met bedrijven, waar de leerlingen ook later nog eens een beroep op kunnen doen. On Stage maakt tevens de koppeling naar LOB.

- **Lees hier meer over On Stage**

Retourtje school-bedrijf

Het gehele schooljaar kunnen vo-klassen op bezoek bij bedrijven in de regio Haaglanden.

- **Lees hier alles over Retourtje school-bedrijf**

Een praktijkvoorbeeld van samenwerking onderwijs-bedrijfsleven: Technovium

‘Samen werk maken van techniek’: dat motto delen technische bedrijven en onderwijsinstellingen in de regio Nijmegen die meedoen aan Technovium. Tientallen partners uit onderwijs en bedrijfsleven leveren een bijdrage aan Technovium. Zij zetten hun kennis en ervaring in om de sector Techniek in de regio gezond te houden. Technovium bestaat uit diverse werkvelden voor technisch onderwijs.

- **Lees hier alles over Technovium**

De maatschappelijke stage:

Naast de reguliere stage kan een leerling binnen het vmbo ook kiezen voor de maatschappelijke stage. Leerlingen in het voortgezet onderwijs doen vrijwilligerswerk als onderdeel van hun opleiding. Zo leren ze hun directe omgeving op een andere manier kennen en leveren ze een actieve bijdrage aan de samenleving. De maatschappelijke stage heeft geen verplichtend karakter.

- **Lees hier meer over de maatschappelijke stage**

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering:

Professionalisering is een basisvoorwaarde om LOB in een krachtige leeromgeving de gewenste kwaliteitsslag te geven. Dat kan op veel manieren: bijvoorbeeld door het volgen van training, interne coaching of het bijwonen van kennisdelingsbijeenkomsten.

- **Kijk hier voor ideeën en informatie over professionalisering op het gebied van LOB voor het mbo**
- **Kijk hier voor een online-leergang van de VO-raad voor LOB-coördinatoren en decanen in het vmbo**
- **Kijk hier voor o.a. de gouden regels voor de docent in de Handleiding Onderwijs**

Kennis over vervolgoopleidingen

Kennis over vervolgoopleidingen en beroepen is voor docenten in het vmbo en het mbo onontbeerlijk in de begeleiding van jongeren in hun (onderwijs)loopbaanontwikkeling. De ervaring leert dat bijeenkomsten waarin vmbo- en mbo-docenten elkaar ontmoeten en informatie uitwisselen, hierin een belangrijke rol kunnen spelen. Daarnaast is er veel informatie op internet te vinden.

- **Klik hier voor toegang tot MBO Stad, een portal over beroepen en opleidingen**
- **Klik hier voor Beroepen in Beeld, een portal over beroepen op mbo-niveau**
- **Klik hier voor Bekijk je toekomst nu, een portal over opleidingen, beroepen en stages van regio Haaglanden**

Toi Blue

Het inmiddels afgeronde project 'Professioneel LOB in de regio 's-Hertogenbosch' richtte zich op het professionaliseren van loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) in deze regio. Bedrijfsleven en onderwijs werkten nauw samen om dit te realiseren. Het project heeft tot verschillende producten geleid, waaronder competentieprofielen voor loopbaanbegeleiders in het voortgezet onderwijs en in het mbo.

- **Klik hier voor de competentieprofielen van loopbaanbegeleiders in het vo en het mbo**

Inzicht in jongeren

Wat doen jongeren? Wat denken ze? En wat willen ze? Inzicht in de biologische en sociaal-emotionele kenmerken van jongeren helpt om hen nóg beter te begeleiden in de ontwikkeling van loopbaancompetenties en bij het maken van keuzes.

- **Kijk op de website van professor Eveline Crone voor informatie over de hersenontwikkeling van kinderen en pubers**
- **Neem een kijkje in het brein van jongeren!**
- **Lees hier de uitkomsten van een onderzoek naar de jongerencultuur in Nederland door Youngworks**

Loopbaan Oriëntatie Begeleiding
Stimuleringsproject LOB in het mbo

